

PYKJE FJOUWER / KUIKENTJE VIER

Docentenhandleiding
Voor groep 1, 2, 3 en 4

Inhoudsopgave

Pykje Fjouwer / Kuikentje Vier.....	5
Inleiding.....	5
Opzet.....	5
Doelen.....	6
Tijdsinvestering.....	6
Achtergrondinformatie.....	6
Vragen.....	6
Lessuggesties.....	7
Lessuggestie 1: Het ei van Pykje Fjouwer (introdunctie).....	7
Lessuggestie 2: Wie is Pykje Fjouwer.....	7
Lessuggestie 3: Pykje Fjouwer in de klas.....	8
Lessuggestie 4: Pykje Fjouwer is een trekvogel.....	8
Lessuggestie 5: Verhalend ontwerp.....	9
Lessuggestie 6: Ontdekp pad Pykje Fjouwer.....	9
Lessuggestie 7: Grote Grutto Theater.....	10
Lessuggestie 8: Naar buiten.....	10

Colofon

Pykje Fjouwer lesbief en ontdekpad is ontwikkeld door Pyke Kroes van IVN in samenwerking met Kening fan 'e Greide, Projectteam Greidhoeke Goes onderwijs, Sjoukje de Jong, en Lida Dijkstra

Deze lesbief is door scholen te gebruiken bij het boek Pykje Fjouwer & Kuikentje Vier. Dit boek is te koop bij de AFUK.

Wanneer iemand (delen van) de lesbief voor andere (commerciële) doeleinden wil gebruiken, dan is uitdrukkelijke toestemming nodig van de auteurs.

Met dank aan: Anita Andriessenprijs en Provincie Fryslân

Partners:

Kening fan 'e greide www.kingofthemeadows.nl

FMF www.friesemilieufederatie.nl

AFUK www.afuk.nl

Greidhoeke goes onderwijs www.greidhoekeot7.nl/

Natuurmuseum Fryslân www.natuurmuseumfryslan.nl

NME centrum De Klyster www.deklyster.nl

NME centrum Mar&Klif www.groendoen.net

NME centrum De Naturij www.natuurcentrumdrachten.nl

NME centrum Pingo&Pet www.pingo-pet.nl

Pykje Fjouwer / Kuikentje Vier

Inleiding

Het project weidevogelproject: Pykje Fjouwer is ontwikkeld door IVN in samenwerking met Kening fan 'e Greide, Greidhoeke Goes onderwijs team, Sjoukje de Jong en Lida Dijkstra. Met illustraties van Ina Halleman. Het project maakt deel uit van het weidevoegeleucatieproject van Kening fan 'e Greide.

Het project is bestemd voor de groepen 1 t/m 4 van de basisscholen in Friesland. In 2018 is het project opgenomen in het aanbod van de NME centra in Friesland.

Opzet

Pykje Fjouwer / Kuikentje Vier is een project waarin weidevoegeleucatie en taalontwikkeling / leesbevordering van het Fries of het Nederlands hand in hand gaan.

Met Pykje Fjouwer / Kuikentje Vier ontdekken de leerlingen dat in hun eigen omgeving weidevogels leven en wat deze weidevogels nodig hebben om te overleven. Het gruttokuiken, Pykje Fjouwer, de hoofdpersoon uit het prentenboek beleeft zijn avonturen in het Friese land.

Kening fan 'e Greide stuurt alle basisscholen in Friesland het voorleesboek Kuikentje Vier & Pykje Fjouwer en de Amalia tas. De inhoud van de tas kunt u gebruiken voor de lentetafel. In de Amaliatas zit:

- Knuffel Pykje Fjouwer
- 3x kleurplaat
- Docentenhandleiding
- Weideweelde kwartet
- Aanbod weidevoegeleucatie en weidevogelactiviteiten van andere instanties
- Informatie over Kening fan 'e Greide

Dit prachtig geïllustreerde boek is een ode aan het Friese landschap. In het boek komen allerhande weidevogels, boerderijdieren, bloemen, kruiden en insecten voor. Achterin staan ook nog eens interessante feiten over de grutto: Koning van de Weide bestemd voor alle kinderen die van de natuur houden en daar meer over willen weten.

Bij het boek hoort ook een knuffel Pykje Fjouwer. Veel mensen hebben het patroon van een Pykje Fjouwer gedownload en zijn aan het haken geslagen. Zij hebben hier met heel veel plezier aan gewerkt. Maar net als bij de gruttokuikens in het echte leven, zijn er te weinig groot geworden en uitgevlogen. Daarom kan het zijn dat er in uw tas geen knuffel zit. Maar misschien is er nog wel een moeder of een grootmoeder in de buurt die eentje wil maken. U kunt het haak-, brei- of naaipatroon downloaden via: www.ivn.nl/provincie/friesland/nieuws/haak-jij-mee-voor-pykje-fjouwer.

Doelen

We leren dieren van dichtbij kennen in de dierentuin. Maar wat weten we van de grutto, onze Nationale Vogel? Met deze Amalia-tas willen we de kinderen op een speelse manier kennis laten maken met Pykje Fjouwer, het grutto kuiken.

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit (Fries en/of Nederlands)
- De leerlingen leren over de weidevogels en dieren die in hun eigen omgeving voorkomen.

Tijdsinvestering

Pykje Fjouwer project bestaat in ieder geval uit:

1. Introductie 15 min
2. Voorlezen van het boek 15 min
3. Lessuggesties

Achtergrondinformatie

Bijna overal in West-Europa hebben trekvogels het moeilijk. Dat geldt ook voor de grutto: één van de belangrijkste trekvogels in Friesland en Nederland. Het aantal grutto's vermindert echter snel door onder meer intensieve landbouw en stedelijke ontwikkeling. Deze vogel, die voor ca. 85% afhankelijk is van ons boerenland, wordt daarom beschouwd als boodschapper van het dramatisch verlies aan biodiversiteit. Burgerinitiatief Kening fan 'e Greide vertelt dit verhaal, ook binnen het programma van de Culturele Hoofdstad 2018. Kijk voor meer informatie ook op de website van de Kening fan 'e Greide: www.kingofthemeadows.nl/educatie

In het programma Huisje Boompje Beestje (Teleac) van woensdag 19 mei 2010 (aflevering 355) gaat het over de grutto. In het weiland gaat gebouwd worden. Raaf maakt zich zorgen over de grutto's die daar leven. Op de zolderkamer maken Erik en Raaf een broedgebied voor deze weidevogels.

Ook op de website van vogelbescherming Nederland is informatie te vinden over de grutto. <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/grutto>

Vragen

Voor vragen over dit project kunt u bellen met Pyke Kroes, IVN Fryslân, tel: 06-12859487 of een email sturen naar: p.kroes@ivn.nl

Veel plezier met Pykje Fjouwer!!

Lessuggesties

Lessuggestie 1: Het ei van Pykje Fjouwer (introductie)

De leerlingen vinden of een (grutto) ei of de pop Pykje Fjouwer in het nest. Ze maken kennis met Pykje Fjouwer. Pykje Fjouwer is een jonge grutto. Hij is net uit het ei gekropen.

Nodig: Ei (zelf voor zorgen)
Pop Pykje Fjouwer

Werkwijze: 'verstopt' het grutto ei met Pykje Fjouwer. De kinderen vinden het ei met HELP. Van wie is dit ei?

Hierna wordt de pop Pykje Fjouwer en het prentenboek geïntroduceerd. Pykje Fjouwer vertelt aan de kinderen dat hij een grutto kuiken is. En dat hij verdrietig en bang is omdat zijn moeder, broertjes en zusje er niet meer zijn. Waar is hij eigenlijk? Hij vraagt aan de kinderen waar ze wonen. Ook vraagt hij of de kinderen ook uit een ei zijn gekropen. En of ze wel eens een grutto kuiken hebben gezien.

Lessuggestie 2: Wie is Pykje Fjouwer

Het boek Pykje Fjouwer / Kuikentje Vier is geschreven door Lida Dijkstra met illustraties van Ina Halleman en vormt de basis van dit project.

Nodig: Boek Pykje Fjouwer of Kuikentje Vier
Pop Pykje Fjouwer

Werkwijze: Lees het boek voor in de klas. En laat Pykje Fjouwer, de pop, de hoofdrol spelen.

Lessuggestie 3: Pykje Fjouwer in de klas

Om de leerlingen verder in de stemming te brengen kan de klas worden ingericht voor het project. Maak een speciale projecthoek.

- Nodig: Spullen uit de Amalia tas
Werkwijze: Vraag de kinderen of ze spullen mee kunnen nemen voor de verteltafel: eieren, nesten, boerderijdieren. Richt vervolgens een verteltafel in.

Lessuggestie 4: Pykje Fjouwer is een trekvogel

Bij het boek hoort de knuffel Pykje Fjouwer. Veel verschillende mensen in Nederland hebben een Pykje Fjouwer gemaakt. Er zijn gehaakte, gebreide en genaaide exemplaren. Ze hebben hier met heel veel plezier aan gewerkt. Aan (de meeste) Pykje Fjouwer zit een ringetje met naam en adres van de locatie waar Pykje Fjouwer uit het ei is gekropen. Daarna is het Pykje uitgevlogen en op jouw school terecht gekomen.

De grutto is een trekvogel. In juni/juli als de kuikens groot genoeg zijn, zoeken ze de zomergroep op. Ze verzamelen zich op slaappleatsen waar ze zich dik en rond eten voor hun grote reis begint. In grote groepen vliegen ze gezamenlijk naar Spanje en Portugal, waar ze bij rivieren verblijven. Sommige vliegen door naar West Afrika. Na zijn grote reis komt de grutto in februari/maart terug naar Nederland. De locatie van de grutto's zijn te vinden op <http://volg.keningfanegreide.nl/>

- Nodig: Pop Pykje Fjouwer
Werkwijze: Vertel dat de grutto een trekvogel is (zie hierboven en in het boek). Dat betekent dat de grutto heel goed kan vliegen. Pop Pykje Fjouwer is gemaakt door verschillende mensen in Nederland. En is naar jouw school gevlogen. Kijk op het kaartje aan de poot van het Pykje waar Pykje Fjouwer uit het ei is gekropen. Maak met de kinderen een kaart en stuur deze op naar de maakster van Pykje Fjouwer.

Lessuggestie 5: Verhalend ontwerp

Het prentenboek Pykje Fjouwer/Kuikentje Vier is naar een verhalend ontwerp uitgewerkt.

Nodig: PowerPoint verhalend ontwerp Pykje Fjouwer/Kuikentje vier. Te vinden op www.kingofthemeadows/educatie

Werkwijze: Een aanzet voor deze uitwerking is opgenomen in de powerpoint.

Lessuggestie 6: Ontdekpap Pykje Fjouwer

Het ontdekpap Pykje Fjouwer, is een circuit met verschillende opdrachten waarbij de kinderen ruiken, luisteren, voelen en zo in de huid kruipen van Pykje Fjouwer, het grutto kuiken. Het ontdekpap is een zintuiglijke ontdekkingsreis.

Het ontdekpap is op verschillende locaties uitgezet. De locaties liggen in de bovengenoemde gemeenten. Kijk voor meer informatie op de site van het NME centrum in jouw gemeente.

Een rondje langs de opdrachten van het ontdekpap duurt ca. een uur (exclusief reistijd).

De school moet zelf vervoer regelen naar de locatie. En begeleiders per groepje van vier kinderen.

Laat de kinderen oude kleren aantrekken die ook vies mogen worden.

Nodig: Ontdekpap
Gids van NME centrum in de buurt.

Werkwijze: De gids en de leskist met de materialen voor het Pykje Fjouwer ontdekpap is verkrijgbaar bij de verschillende NME centra in Friesland.

- De Klyster in de gemeenten Dongeradeel, Dantumadeel, Ferwerderadeel en Kollumerland c.a. (www.klyster.nl).
- Mar & Klif / Groendoen in de gemeenten Fryske Marren en Súdwest Fryslân. (www.groendoen.net)
- NME De Naturij in de gemeente Smallingerland. (www.natuurcentrumdrachten.nl)
- NME centrum Pingo&Pet in de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel (www.pingo-pet.nl)

Lessuggestie 7: Grote Grutto Theater

Breng met groep 3 en 4 een bezoek aan het Grote Grutto Theater in het Natuurmuseum Fryslân in Leeuwarden. In het natuurleukste museum van Nederland raak je verwonderd over de grutto. In de overdekte binnenplaats van Natuurmuseum Fryslân kruipen kinderen en volwassenen in de huid van onze nationale vogel. Waan je in de wereld van deze bijzondere steltloper, laat je zintuigen prikkelen en stuit op verrassende, leerzame belevenissen. In elke ruimte beleef je iets anders.

Lessuggestie 8: Naar buiten

Bezoek met de kinderen een boerderij in de buurt of kijk op www.deboeropnoord.nl. Een boerderijbezoek boeken kan hier. Bekijk welke boerderijen in Friesland er bij aangesloten zijn.

Ga naar een vogelkijkhut met iemand van de vogelwacht in de buurt. Of ga op excursie bij It Fryske Gea, Natuurmonumenten of Staatsbosbeheer.

